

Umeå universitet

Juridiska avdelningen
Lars Bertil Jonberger

BESLUT

2004-08-23
Reg.nr 31-2163-04

Anmälan om avgift för tentamen vid Umeå universitet

Ö har i en skrivelse till Högskoleverket ifrågasatt Umeå universitets rätt att ta ut en administrativ avgift på 200 kronor för att i Umeå universitets lokaler få tentera kurser, som han har läst på distans vid Linköpings universitet och Mitthögskolan. Han har även undrat om det är möjligt att få tillbaka de avgifter han kommer att betala.

Umeå universitets yttrande

Umeå universitet har i remissvar bekräftat att det i samband med att tentamen vid annat lärosäte äger rum i universitetets lokaler uttas en administrativ avgift på 200 kronor. Något beslut om avgiften har inte fattats inom universitetets ledningsorgan, utan den har tillkommit inom den enhet som svarar för bevakning m.m. av skriftliga tentamina. Avgiften har ansetts motiverad eftersom de externa studenterna vållar betydande merarbete för personalen vid enheten för skrivningsbevakning.

Universitetet har konstaterat att det inte har någon skyldighet att tillhandahålla tentamenslokaler för studenter från andra högskolor. Det är en service utöver vad högskoleförordning och annan lagstiftning föreskriver. Huruvida en myndighet har rätt att ta ut en avgift när den erbjuder en tjänst eller service den inte är skyldig att tillhandahålla kan diskuteras. Det är närmast att likna vid ett privaträttsligt avtal och är inte grundat på offentligrättslig lagstiftning. Fördelen för en student att tentera på annan ort är dock uppenbar.

Universitetet har vidare anfört följande.

Det kan också slås fast att bestämmelsen i 1 kap. 10 § högskoleförordningen, att utbildningen vid högskolorna skall vara avgiftsfri för studenterna, inte omfattar den nu aktuella situationen. De tentamina för vilka Ö avkrävt avgift avser inte utbildning vid Umeå universitet. Det förhållande att Ö även studerar vid Umeå universitet förändrar inte denna bedömning, eftersom tentamina avser utbildning vid andra lärosäten.

Det kan emellertid ifrågasättas om Umeå universitet har rätt att ta ut avgift av studenter vid andra lärosäten som av någon anledning önskat tentera i Umeå.

Något stöd för detta återfinns inte i högskoleförordningen och det är tveksamt om avgiftsförordningen ger någon sådan rätt. Frågan har nyligen belysts i Högskoleverkets rapport år 2003 *Studenternas kostnader i samband med högskoleutbildning*. I rapporten dras den slutsatsen att någon rätt att ta ut avgift inte är för handen.

Mot denna bakgrund upphör Umeå universitet omedelbart med ordningen att ta ut avgift från de studenter vid andra lärosäten som önskar tentera i Umeå.

Högskoleverkets bedömning

Enligt 1 kap. 10 § högskoleförordningen (1993:100) skall utbildningen vid högskolorna vara avgiftsfri för studenterna. Avgifter för att upplåta lokaler för tentamen kan dock inte hänföras till utbildning. Frågan är då om universitetet får ta ut en sådan avgift.

Regeringen har i ett beslut (U2002/3896/UH) tagit ställning i frågan på så sätt att regeringen har avslagit en begäran från Södertörns högskola att vid tentamen få ta ut en avgift av studenter från ett annat lärosäte. Högskoleverket har i en utredning som redovisades i rapporten *Studenternas kostnader i samband med högskoleutbildning (2003-12-16)* berört frågan och har vidarebefordrat synpunkter från utredningens remissinstanser till regeringen.

Högskoleverket kan konstatera att Umeå universitet nu upphört med att ta ut avgifter från de studenter från andra lärosäten som önskar tentera i Umeå. Huruvida det vore möjligt för Ö att få tillbaka de avgifter han har erlagt för sina tentamina vid Umeå universitet är i första hand en angelägenhet mellan Ö och universitetet.

Högskoleverket vidtar ingen vidare åtgärd med anledning av Ö:s skrivelse och avslutar härmed ärendet.

På Högskoleverkets vägnar

Barbro Molander
verksjurist

Lars Bertil Jonberger
föredragande verksjurist